

102/8744.20.1.2023
21 GRU. 2023

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Lubelskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków

mgr inż. arch. Arkadiusz Bojczuk
Kierownik Delegatury w Białej Podlaskiej

**FERETRON
IKONA ŚW. MIKOŁAJ
IKONA MATKA BOSKA Z DZIECIĄTKIEM**

Z CERKWI PRAWOSŁAWNEJ P.W. ŚW. MIKOŁAJA
w Zabłociu
powiat bialski
diecezja lubelsko – chełmska

Opr. Małgorzata Podgórska – Makal
Konservator dzieł sztuki
Upr. konserwatorskie 20/K/97
Nr dyplomu ASP w Warszawie 4997

LUBLIN
styczeń 2021

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

• OPIS

Feretron w formie architektonicznej ramy z ikonami

Rama 105 x 74

Ikony:

1. Św. Mikołaj - wym. 43 x 36 cm

2. Matka Boska z Dzieciątkiem - wym. 43 x 36 cm

Czas powstania początek XIX w.

RAMA

Drewno surowe - dąb, lakierowane, nie polichromowane, rama ikony złocena, promienie glorii srebrzone.

Obramienie architektoniczne.

Na niskim cokole ustawione dwie kolumny o kostkowych głowicach zwieńczonych detalem snycerskim z motywem stylizowanych liści akantu i niskich, okrągłych bazach, flankujące pole z ikoną. Zwieńczenie w kształcie łuku pełnego, otoczonego detalem snycerskim, zakończonego krzyżem greckim w szczycie wspartym na florystycznych wolutach. Pole łuku wypełnione symbolem Oka Opatrzności z glorią ze srebrzonymi promieniami. Rama wokół ikony w kształcie prostokąta zbliżonego do kwadratu, złocena, zdobiona florystycznym ornamentem.

Nosidło w formie cokołu feretronu, zwieńczone gzymsem, z dekoracją w płycinie formie sercowo - liściastego ornamentu wypełniającego pole.

Św. Mikołaj - ikona w formie prostokąta pionowego.

Technika olejna na desce ze złotym nimbem.

Święty ukazany w popiersiu, „en face”. Prawą rękę ma podniesioną w geście błogostawieństwa, w lewej trzyma otwartą, skierowaną do widza księgę.

Ubrany w szaty liturgiczne z omorfionem. Wokół głowy złoty nimb, zdobiony grawerunkiem i emalią. Twarz spokojna z siwymi włosami i siwym krótkim zarostem. Tło niebieskie z przedstawieniem po lewej stronie miniaturki Chrystusa, po prawej Matki Boskiej. Obie postaci unoszące się na obłokach. W górze tła napisy cyrylicą.

Matka Boska z Dzieciątkiem - ikona w formie prostokąta pionowego. Technika olejna na desce, nimby złote.

Matka Boska ukazana w postaci do pasa, z Dzieciątkiem na prawej ręce, lewą delikatnie dotyka serca. Matka Boska ubrana w zdobioną, czerwoną szatę, zarzuconą na głowę i niebieską suknię. Twarz spokojna, skierowana ku Dzieciątku. Jezus w pozycji siedzącej na dłoni matki, prawa ręka uniesiona w geście błogostawieństwa, lewa spoczywa na kolanach, w dłoni zwój papieru. Wokół głów złote, dekoracyjne nimby z grawerunkiem i emalią. W tle napisy cyrylicą.

• STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Obiekt znajduje się w świątyni czynnej, w której regularnie odbywają się nabożeństwa. Świątynia jest murowana, w latach 70. XX wieku w cerkwi prowadzone były szeroko zakrojone prace remontowe. W 1989 w cerkwi odnowione zostało pokrycie dachowe, zaś cztery lata później omalowano wnętrze we wnętrzu świątyni.

Feretron wraz z ikonami wymaga przeprowadzenia zabiegów konserwatorskich.

Całość jest w złym stanie zachowania.

Drewno architektury nie polichromowane z licznymi zabrudzeniami i przetarciami. Brak oryginalnego krzyża i promieni w zwieńczeniu.

Feretron jest obiektem ruchomym, przeznaczonym do noszenia w trakcie procesji, dlatego też znaczna część zniszczeń jest spowodowana uszkodzeniami mechanicznymi, wynikającymi z użytkowania obiektu.

Warstwa malarska ikon jest zabrudzona, werniks pożółkły. Widoczne są liczne drobne uszkodzenia i przetarcia. Zaobserwowano drobne wykruszenia warstwy malarskiej.

Konieczne jest wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetyzującej w celu przywrócenia pierwotnego wyglądu oraz pełnionej funkcji.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Pierwszym etapem prac będzie wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej dokumentującej stan zachowania obiektu. Kolejnym krokiem będzie zabezpieczenie warstwy malarskiej i złocień w celu transportu obiektu do pracowni konserwatorskiej.

DREWNIANA ARCHITEKTURA

Niezbędne jest oczyszczenie architektury z zabrudzeń, oraz odspojonych partii gruntów. Oczyszczanie przeprowadzone zostanie mechanicznie oraz chemicznie. Oczyszczenie chemiczne wykonane zostanie preparatem Contrad 2000 oraz delikatnymi zmywaczami (mydła konserwatorskie) dobranymi na podstawie wykonanych prób ich skuteczności.

Niezbędne może okazać się zatrucie drewna i jego impregnacja, czyli wzmocnienie strukturalne zdegradowanych fragmentów drewna.

Zatrucie drewna przeprowadzone zostanie preparatem owadobójczym Xyrein, wzmocnienie strukturalne zostanie wykonane 5 % roztworem żywicy Paraloid B 72 w toluenie.

Wykonane zostaną niezbędne prace stolarsko – snycerskie: wzmocnienia pękniętych elementów wykonane zostaną przez wklejenie kotków, uzupełnienia brakujących lub uszkodzonych elementów snycerki drewnianej wykonane zostaną z drewna tego samego gatunku co drewno oryginalne. Drobne ubytki podłoża uzupełnione zostaną szpachlą do drewna w kolorze drewna oryginalnego. Wykonane zostanie scalenie kolorystyczne powierzchni drewnianej oraz zabezpieczenie jej odpowiednim preparatem np. lakierem akrylowym o wykończeniu satynowym.

Uzupełnione zostaną grunty kredowo-klejowe w partiach złocień.

Powierzchnia gruntu zostanie opracowana na mokro i na sucho.

Wykonane zostaną rekonstrukcje złocień złotem płatkowym zgodnie z ich pierwotnym układem.

Przez cały czas trwania prac prowadzona będzie dokumentacja fotograficzna, rysunkowa i opisowa wykonywanych zabiegów konserwatorskich.

IKONY

Oczyszczanie warstwy malarskiej wykonane zostanie odpowiednio dobranymi preparatami po wykonaniu prób skuteczności ich działania.

Oczyszczanie przeprowadzone zostanie metodami chemicznymi oraz mechanicznie.

Konieczne będzie podklejenie złuszczonej i odspojonej warstwy malarskiej.

Podklejanie wykonane zostanie dyspersją polioctanu winylu(POW) przy użyciu kautera.

Po zabezpieczeniu na licu założone zostaną kity konserwatorskie w celu uzupełnienia ubytków warstwy gruntów na powierzchni ikon. Następnie zostanie wykonana podmalówka kolorystyczna na uzupełnionych gruntach, po czym całość powierzchni ikon pokryta zostanie werniksem pośrednim – retuszerskim.

Punktowanie wykonane zostanie w technice olejno-żywicznej metodą retuszu naśladowczego.

Ostatnią czynnością będzie wyrównanie optyki i zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem konserwatorskim.

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

ARCHITEKTURA

1. Wykonanie badań obiektu: stanu zachowania drewna.
2. Oczyszczenie architektury z zabrudzeń (Contrad 200 którego działanie będzie przerywane terpentyną balsamiczną, lub mydło konserwatorskie).
3. Zatrucie drewna preparatem owadobójczym np. Xyrein,
4. Impregnacja miejsc osłabionych – wzmocnienie strukturalne drewna poprzez zaimpregnowanie 5% roztworem żywicy Paraloid B 72 w toluenie .
5. Oczyszczenie partii złoczonych przy użyciu środków powierzchniowo czynnych, lub mechanicznie, usunięcie zdegradowanych i odspojonych gruntów.
6. Wykonanie uzupełnień drewna – fleków oraz uzupełnienie drobnych ubytków szpachlą przeznaczoną do drewna.
7. Rekonstrukcja brakujących elementów snycerki z drewna identycznego jak użyte oryginalnie.
8. Wykonanie scalenia kolorystycznego powierzchni drewnianej architektury.
9. Wykonanie uzupełnień gruntów kredowo-klejowych pod partie złoczone.
10. Opracowanie powierzchni gruntu na mokro i na sucho.
11. Rekonstrukcja i uzupełnienie złoczeń pulmentowych na poler i na mat zgodnie z pierwotnym układem
12. Zabezpieczenie powierzchni architektury lakierem akrylowym, bezbarwnym do drewna o wykończeniu satynowym.

IKONY

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu zachowania.
2. Oczyszczanie warstwy malarskiej odpowiednio dobranymi metodami chemicznymi oraz mechanicznie lub gumką w proszku.
3. Podklejenie złuszczonej i odspojonej warstwy malarskiej dyspersją POW użyciu kautera.
4. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem pośrednim.
5. Oczyszczenie odwrocia ikony.
6. Opracowanie powierzchni kitów zgodnie z powierzchnią oryginału.
7. Wykonane uzupełnienia złoczeń ikon złotem płatkowym.
8. Punktowanie warstwy malarskiej metodą retuszu naśladowczego techniką olejno-żywiczną.
9. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem damarowym końcowym.
10. Wykonanie dokumentacji prowadzonych prac.

mgr Małgorzata Podgórska-Makal

nr dyplomu ASP w Warszawie 4997

upr. konserwatorskie. 20/K/97

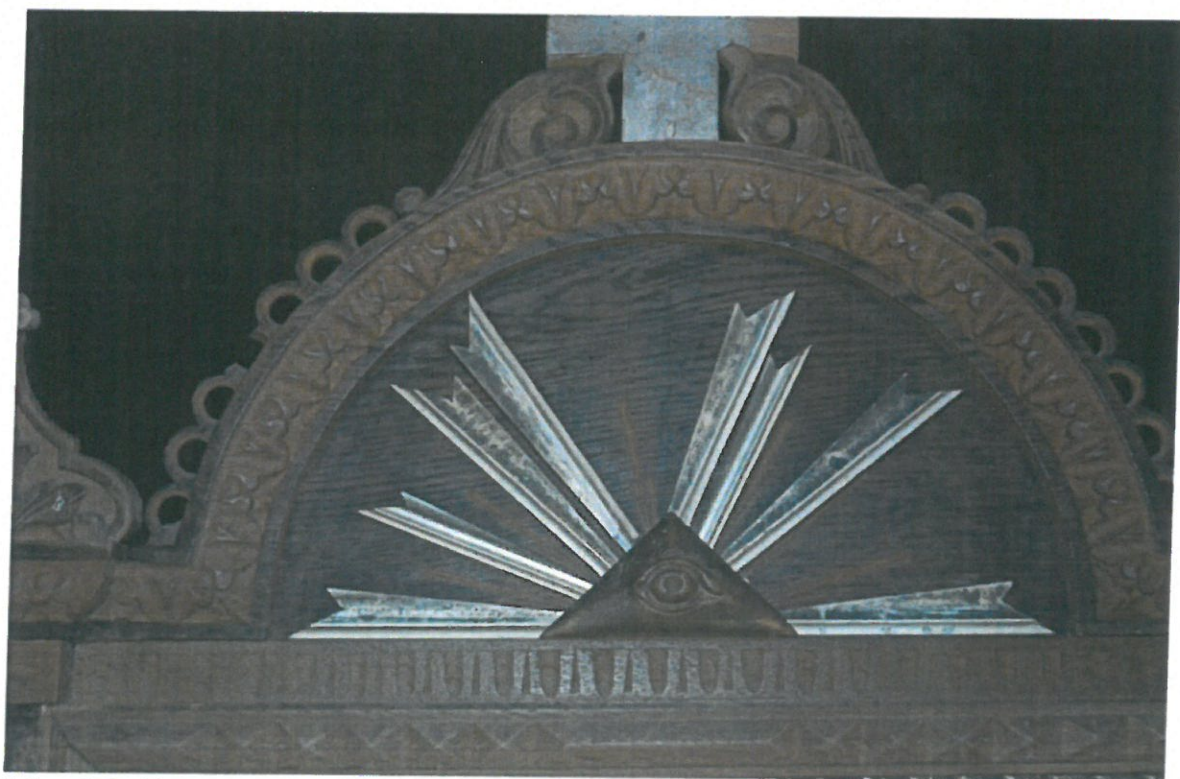
20-282 Lublin, ul. Królowej Jadwigi 6/7

tel. 501030663, 501030687

Lublin styczeń 2021

Fot. nr 1 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski - Feretron, stan obecny. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.

Fot. nr. 2 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski - Feretron, stan obecny. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.

Fot.nr. 3 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski - Feretron, stan obecny. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.

Fot.nr. 4 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski - Feretron, stan obecny. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.